

Velike nemške izgube v bitki pri Karkovu

Rusi trdijo, da se udarna sila Hitlerjevih armad na centralni fronti krha. Nemško vrhovno poveljstvo naznanilo okupacijo Kramatorska. Mussolini napovedal pokončenje evropskih in ameriških zaveznikov sovjetske Rusije

Moskva, 30. okt.—Poveljstvo ruskih armad je danes priznalo izpad nemških sil pri Karkovu, velikega industrijskega središča v Ukrajini, toda glavne tovarne in ogromne zaloge surovega materiala so bile odstranjene, preden so vojske čete zapustile mesto. Okrog 120.000 nemških vojakov in častnikov je bilo ubitih in ranjenih v bitkah z Rusi, ki so držali bojne črte, ko se je vrnila preostala vojska.

(Nacisti krogi v Berlinu so nedavno nedeljo poročali, da so nemške armade udarile v Karkov v petek, 24. oktobra, in ga zalele.)

Nemci so nameravali zavzeti Karkov v prvih dneh septembra, kar pa se jim ni posrečilo, pravi uradni komunik. "Naše čete so zapustile mesto iz strateških razlogov, ko je poveljstvo uvidelo potrebo evakuacije. Vse važne industrije, zaloge surovega materiala in vse, kar je bilo kaj vredno, je bilo premeščeno drugam o pravem času. Manjše tovarne in podjetja so bila uničena pred napadom vojaških čet."

Kubiev, Rusija, 29. okt.—Poročila iz Moskve pravijo, da so Hitlerjeve armade, ki napadajo Karkov, izgubile 20.000 vojakov in častnikov svoje udarne sile v zadnjih dneh. Očitno je, da ne bodo zavzele Moskve.

Vojaški krogi trdijo, da kroglice, ki jih bruha težki ruski topovi, so pokosile na tisoče Nemcev. "Juno je, da sovražnik ne bo nikdar okupiral Moskve," so izjavili ti krogi. "Hitler je vrgel svoje armade na fronto, ki pa ne morejo naprej. Nemške izgube znašajo štiri milijone mož."

Ruske čete so osvojile geslo: "Niti korak nazaj." Odbile so vsi več nemških naskokov na svoje pozicije pri Možajsku, 57 milj. zapadno od Moskve, in izvršile več uspešnih protinaskokov.

Nemci grade obrambne utrdbe v več krajih moskovske fronte. Pravda, glasilo komunistične stranke, poroča, da nacisti kopajo strelske jare in postavljajo mine ovir pri tankih. Vest z južne fronte pravi, da je bilo protiniranje nemških čet proti Rostovu ustavljeno.

Moskva, 29. okt.—Sovjetski informacijski biro omenja ljute boje v volokolamskem sektorju in v sredini med Možajskom in Kalininom. Novo pozorišče bitke je ob železniški progi, ki vodi iz Moskve proti Rževu in latvijski meji. Danes zjutraj objavljeni komunik. pravi, da se vroče bitke nadaljujejo pri Možajsku in Malojarslavcu, 57 milj. zapadno in 65 milj. južnomožajsko od Moskve.

London, 29. okt.—Sovjetske armade, katerim so prišle na pomoč sveže in ufrjene čete iz Sibirije, uspešno odbijajo naskoke nemških armad na svoje pozicije na centralni fronti. Izvršile so več protinaskokov in v nekaterih primerih poglajale Nemce nazaj čisto na več milij.

Sam dospela poročila z južne fronte pravijo, da skušajo ruske čete odvrniti katastrofo, ki bi jih lahko v slučaju padca Rostova, vrže nemške čete so bile vržene na fronto.

Vrhovni poveljnik sovjetskih armad na južni fronti je maršal Budjoni. Ali bo strel nacistično vojsko je dvomljivo.

Kairo, Egipt, 29. okt.—Mesta v južni Italiji so bila včeraj tarča angleškega bombardiranja iz zračne bombe so razble tovarni

Masna obravnava proti zarotnikom

Obtoženci člani
socialistične delav-
ske stranke

Minneapolis, Minn., 29. okt.—Pred federalnim sodiščem se je pričela obravnava proti 28 osebam, ki so obtožene zarote. Federalni prosekutor Victor E. Anderson je dejal, da bo predložil dokaz, da so vsi obtoženci člani socialistične delavske stranke, Trockijeve komunistične grupe, ki agitira za nasilno strmoglavljenje ameriške vlade. Obravnava predseduje sodnik Matthew M. Joyce.

"Socialistična delavska stranka je revolucionarna stranka," je rekel Anderson. "Ideje te so ideje Lenina in Trockega. Nekateri voditelji in člani te stranke so obiskovali Trockega v Mehiki in kovali zaroto proti ameriški vladi. Ta stranka trdi, da je rdeča zastava Lenina in Trockega edina zastava. Njen namen je strmoglavljenje te vlade in kapitalizma ter ustanovitev delavske države."

Odvetnik Albert Goldman, zagovornik obtožencev, je pobil Andersonove argumente. "Porota naj odloči, ali imamo pravico razglasiti vero v svoja načela," je dejal. "Priznavamo, da smo internacionalisti, ker mora biti ekonomija organizirana na tej podlagi."

Naciji iščejo infor- macije o morilcih

Eksekucija talcev
odložena

Pariz, 29. okt.—General Otto von Stuepnagel, poveljnik nemške okupacijske armade, je naznanil, da je bila dana zadnja prilika družinam francoskih vojni ujetnikov za informacije o morilcih dveh vojaških častnikov, ki sta bila ubita v Nantesu in Bordeauxu. Če bo dobil informacije, bodo ujetniki izpuščeni.

General je dejal, da je Hitler odložil eksekucijo sto talcev in s tem dal Francozom priliko, da najdejo morilce. "Francosko vladno sem obvestil, da je bila eksekucija talcev odložena," je rekel general. "Francozom je s tem dana prilika za kooperacijo v preiskavi proti storilcem zločinov, da dejansko pokažejo, da ne odobravajo umorov. Armada v Franciji in jaz bi bila zadovoljna, ako se bi izognili draštni akciji."

London, 29. okt.—Prebivalci Nantesa, po nacistih okupiranega francoskega mesta, so pozdravili angleške letalce zadnjo nedeljo, ko so metali bombe in letake na mesto, poroča letalski minister. Kot odgovor na letake s poslanci, naj upajo na končno rešitev, so odprli vrata svojih stanovanj in jih razsvetlili.

Demokracija zgradi nov red, pravi Mrs. Roosevelt

Chicago, 29. okt.—"Američani se moramo zavedati dejstva, da mora demokracija postaviti nov red, ki mora dati upanje narodu po vsem svetu." Tako je izjavila Eleanor Roosevelt, predsednikova žena, v svojem govoru v Orchestra Halli, kjer jo je poslušalo okrog 1800 ljudi. Zborovanje je aranzirala čikaška podružnica Unije za civilne svobodice. Predsednikova žena je morala iti skozi grupe okrog 50 žensk, ki so piketirale dvorano. Te so reprezentirale organizacije "We, the Mothers, Mobilize for America" in "Citizens Keep America Out of War Committee."

Japonci napadli ame- riškega pomorščaka

Peking, Kitajska, 29. okt.—Ameriško poslanstvo je protestiralo pri japonskih avtoritetah zaradi napada na pomorščaka, ki je stražil poslanstvo. Pomorščak je bil ranjen v napadu. Protest je poslal avtoritetam Richard P. Buttrick, pravni svetovalec poslanstva.

KOMPANIJA OB- DOLŽENA KRŠE- NJA DOGOVORA

Predstavniki unije CIO
zapretili s splošno stavko

OROZNA TOVARNA
ZAPRLA VRATA

Bendix, N. J., 29. okt.—Tretja stavka proti Air Associates Inc. je bila včeraj oklicana v zadnjih petnajstih tednih po uradnih letalske divizije avtne unije CIO. Richard Frankenstein, direktor avtne unije, je zapretil s raztegnitvijo stavke na pet vzhodnih držav.

Frankenstein je obdolžil F. L. Hilla, predsednika omenjene kompanije, kršenja dogovora, sklenjenega z unijo zadnjo soboto s posredovanjem federalnega odbora. Kompanija se je obvezala, da bodo stavkarji upošle pri prejšnjih delih po preklicu stavke, kar pa se ni zgodilo. S tem je kompanija provocirala novo stavko. Dalje je rekel, da je informiral predsednika Roosevelta, da se je morala unija poslužiti skrajnega sredstva v boju proti kompaniji, da zaščiti svoje člane, ker ni bilo drugega izhoda. Stavkarji se ne bodo vrnili na delo, dokler kompanija ne podpiše pogodbe ali pa vlada prevzame tovarno.

Baltimore, Md., 29. okt.—Za radi stavke, katero je oklicala jeklarska unija CIO, je morala Eastern Rolling Co. zapreti tovarno. Kompanija izdeluje strojne puške in naboje za armado. Manuel Terbovich, pomožni direktor jeklarske unije, je dejal, da je bila stavka oklicana, ker je kompanija odbila zahtevo glede zvišanja plače za deset odstotkov in izboljšanje delovnih pogojev. Kompanija ima za več milijonov dolarjev vladnih naročil.

Detroit, Mich., 29. okt.—Obrat v tovarni Kelsey-Hayes Wheel Co. v Plymouthu je bil ustavljen danes zjutraj, ko je avtva unija CIO oklicala stavko. Konflikt je nastal, ko je kompanija zavrnila zahtevo glede zvišanja plače za pet centov na uro. V stavki je zavezovalih okrog 1500 delavcev. Poroča se, da bo okrog 3500 delavcev v dveh drugih tovarnah te kompanije odložilo orodje v znak simpatije s stavkarji.

Victor C. Swearingen, državni delavski direktor, je dejal, da unija zahteva odstranitev žensk, ki opravljajo strojniška dela.

Koncesije katoliški cerkvi v Mehiki

Nadškof pohvalil
predsednika
Camacha

Mexico City, 29. okt.—Upanje, da se bo povrnil verski mir v dobi administracije predsednika Camacha, je izrekel nadškof Martinez, poglavar katoliške cerkve v Mehiki. Nadškof je govoril s reporterji o izravnavi konflikta med cerkvijo in državo in naglasil, da je Camacho ob nastopu svoje službe javno naglasil, da je vernik. Pod njegovo administracijo je cerkev dobila več koncesij, kar je garancija, da bo doba konflikta kmalu končana.

"Predsednik Camacho je ublažil položaj katoliške cerkve v Mehiki," je rekel nadškof. "Z dobro voljo na vseh straneh bo prišel verski mir." Mnogo katolikov je zahtevalo od nadškofa, naj vodi opozicijo proti vladi, kar pa je odklonil. Izbral si je srednjo pot in položaj se je izboljšal.

Domače vesti

Obiski

Chicago.—John Bergant iz Willarda, Wis., je 28. t. m. obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Nov grob v Marylandu

Froburg, Md.—V Ritzmillerju, Md., je 25. oktobra umrl Frank Vodopivec, star 62 let in doma iz Petelinov na Notranjskem. Tu se je nahajal dolgo let in bil daleč naokoli. Zapušča ženo, dva sinova in tri hčere. Bil je član društva 243 SNPJ.

Iz Pennsylvanije

Cliff Mine, Pa.—V zakonski stan sta tukaj stopila John Rozman in Marta Sulc. Ženin je član društva 145 SNPJ. Obilo sreče!

Odlikovanje nadarjenega fanti

Gross, Kans.—Rudy Huday, član društva 206 SNPJ, je bil odlikovan kot prvi med 350 učencem v radijski šoli bojne mornarice v Indianapolisu. Rudy, ki je sin obče znanega Louisa in Julie Vene, se nahaja že nekaj časa v mornarici. Čestitke vrlemu mladeniču!

Is New Yorka

New York.—Dne 23. oktobra se je smrtno ponesrečila žena Rafka Danila, sina znane slovenske gledališke igralki Avguste Danilove. Danilova žena je ponesreči padla iz okna petega nadstropja svojega stanovanja in obšla mrtva na ulici. Podrobnosti niso znane.

Na tisoče delavcev odslovljenih

ADF zahteva takoj-
šnjo vladno akcijo

Washington, D. C.—Depresija se opaža zdaj, ko obrambne industrije operirajo v polno paro. Industrije, ki niso udeležene v proizvodnji bojne opreme, so odslovljene že na tisoče delavcev, ker ne morejo dobiti potrebnega materiala.

V Washingtonu dospela poročila se glase, da odslovljene delavcev naraščajo dnevno. Vse kaže, da bo moralo mnogo tovarnih ustaviti obrat in da se bo armada brezposelnih delavcev povečala. Ameriška delavska federacija trdi, da bo milijon delavcev izgubilo zaslužek v prihodnjih dveh ali treh mesecih. Leon Henderson, načelnik federalnega urada za kontrolo cen in dobav, je dejal, da se bo število brezposelnih povečalo na dva milijona ob koncu tega leta, dočim Zveza ameriških tovarnarjev pravi, da bo tri milijone delavcev izgubilo delo v prihodnjih šestih mesecih.

Voditelji Ameriške delavske federacije so pozvali federalno vlado, naj takoj podvzame korake in ustavi odslovljene delavcev. Objavili so poročilo, v katerem naglašajo, da so bile zlasti mala podjetja v severovzhodnih in severozahodnih državah udarjena zaradi odredbe, da imajo prednost pri dobavljanju materiala industriji, ki izdelujejo bojno opremo. Veliko število podjetij je moralo že zapreti vrata.

Federalni zakladnik Henry Morgenthau je priznal, da imajo močnejše korporacije koristi od obrambnega programa, ko je nastopil na zborovanju avtnih delavcev v Pontiacu, Mich. Dejal je, da obrambna uprava ne pazi dovolj na distribucijo materiala, da se prepreči porast brezposelnosti.

Več tisoč delavcev je bilo ob delo v gradbeni industriji, ker je bil dotok materiala za gradnjo poslopij omejen. Uradniki stavbnih uni in mnogih mestih trdijo, da je bila gradnja poslopij ustavljena zaradi pomanjkanja materiala. Mednarodna bratovščina elek-

Kongresna akcija proti stavkam se obeta

Londonski tisk
ploska Rooseveltu

Predsednikov
govor razkačil nacije

London, 29. okt.—Skoro vsi londonski listi so puhvali Rooseveltove govore, v katerem je dejal, da je Amerika že napadena in da bo storila vse v borbi, katere cilj je uničenje hitlerizma. List Daily Express je objavil uvodnik, v katerem je rečeno, da so naciji silno rakačeni in se jeze na Roosevelta ne zaradi tega, "ker polagoma potiska Ameriko v vojno, temveč valed tega, ker jih je porazil pri njihovi lastni igri." To dokazuje zemljevid, ki ga poseduje in kateri je pristen.

Drugi listi pišejo v sličnem tonu, obenem pa naglašajo, da je že očitno, da bo Amerika kmalu šla v vojno in pomagala Veliki Britaniji in drugim državam v borbi proti osišču.

Berlin, 29. okt.—Nacistični krogi so nazvali Roosevelta za demagoga in ga obdolžili, da hoče pognati Združene države v vojno za vsako ceno. Zemljevid, katerega je Roosevelt omenil, ni pristen, temveč potvorba.

Rim, 29. okt.—Stilo, ki je kazala predsednika Roosevelta kot klovn, so noliči fustati v paradu, s katero so proslavljali obletnico fašističnega pohoda v Rim. Politični krogi so obdolžili Roosevelta, da namenoma laže, ker hoče pognati svojo državo v vojno.

Minister Goebbels tolaži Nemce

Vojna odgovorna
za poteškoče

Berlin, 29. okt.—Minister za propagando Joseph Paul Goebbels je objavil članek z apelom na prebivalce, naj drže svoje glave pokoncu kljub poteškočam, zaeno pa je naglasil, da prihajajo hujši časi.

"Vem, da imate težave," pravi Goebbels. "Delati morate bolj nego kdaj prej. Vaše žene večkrat stoje dolge ure pred trgovinami, da dobe potrebščine. Včas ne morete dobiti kozarca pive in ne cigaret. Ker je pomanjkanje delavcev, morate nakladati in razkladati premoč, po nočeh pa se morate skrivati v zavetjih pred bombami. Po dveh urah spanja morate iti spet na delo. To se dogaja ne samo v Berlinu, temveč tudi v drugih mestih in v nekaterih je še slabše."

Bivši poglavar muslimanov v Rimu

Rim, 29. okt.—Haj Amin Al Hussein, bivši poglavar muslimanov v Jeruzalemu, je dospel v Rim kot ubežnik. List Tribune poroča, da bo imel važne politične konference s italijanskimi voditelji, kar pomeni, da bo imel sestanek z Mussolinijem. Hussein, največji sovražnik Velike Britanije med muslimani, že dolga leta agitira za "sveto" vojno proti Angličanom. Slednji so postavili ceno \$100.000 za njegovo glavo.

triarjev poroča, da je 800 članov izgubilo delo v newyorškem okraju Westchester, ker niso mogli dobiti potrebnega materiala za instalacijo električnih naprav v novih poslopih v revidenem distriktu.

Predsednik Roosevelt
bo zahteval večjo
oblast

SESTANEK MED
LEWISOM IN
TAYLORJEM

Washington, D. C., 29. okt.—Doznava se, da bo predsednik Roosevelt pozval kongres, naj sprejme protistavkovno zakonodajo in zahteval večjo oblast. Kongresni krogi pravijo, da je izizvalno stališče Johna L. Lewisa, predsednika rudarske unije UMWA, razkačilo Roosevelta. Predsednik je že trikrat apeliral na Lewisa, naj prekliče stavko v premogovnikih jeklarskih korporacij, v kateri je zavezovalih 53.000 rudarjev, toda Lewis je apele ignoriral. Stavka je bila oklicana, ker so korporacije odbile zahtevo glede zaprtje delavnice.

Senator Josiah W. Bailey, demokrat iz Severne Karoline, je v teku debate o reviziji nevtralnostnega zakona predlagal uklučenje provizije, da se stavke, ki ovirajo izvajanje obrambnega programa, proglasi za sabotažo proti Združenim državam. Kazen za kršitve provizije naj bi bila deset let zapor in plačitev \$10.000. Bailey je potem, ko so ga voditelji administracije informirali, da bi njegov predlog lahko zavlekel debato o reviziji nevtralnostnega zakona, izjavil, da bo umaknil predlog. Kongres bo razpravljal o protistavkovni zakonodaji posebej.

Lewis bo danes konferiral z Myronom C. Taylorjem, reprezentantom jeklarskih korporacij. Taylor je bil predsednik korporacije United States Steel, ki je včeraj naznanila, da je morala reducirati produkcijo jekla za oborožitvene namene zaradi rudarske stavke.

Roosevelt ima dovolj veliko oblast v stavkah, ki nastanejo v industrijskih podjetjih, katere lahko zaseže v smislu že sprejete zakona, ni pa gotov, ali jo lahko izvaja v situaciji, kakršna je nastala kot posledica rudarske stavke. V Washingtonu krožijo govorice, da bo vlada prevzela premogovnike jeklarskih korporacij, če bo Lewis še nadalje izizval administracijo.

Senator Bailey je, ko je predložil resolucijo, izjavil, "da nekateri državljani, ki vedno naglašajo svoje legalne pravice, so bolj nevarni ameriški republik kot diktatorji tujih držav, ker s svojo taktiko zavlačujejo izvajanje obrambnega programa." Senator Harry F. Byrd je nazval rudarsko stavko za sramotno epizodo, o Lewisu pa je dejal, da je aroganten delavski vodja.

Senator W. Lee O'Daniel, demokrat iz Texasa, je v debati o reviziji nevtralnostnega zakona izjavil, "da senat išče volkove na tujih poljih, ko domači dihurji uničujejo našo svobodo."

V teku debate o reviziji nevtralnostnega zakona je senator Claude A. Pepper, demokrat iz Floride, izjavil, da je on za to, da Amerika pošlje armado v Evropo in naglasil, da to ne bi bila prevelika žrtev, če bi se druge metode v borbi za poraz Hitlerjeve vojne mašine izjavile. Pepper je omenil, da njegova deklaracija se ne sme smatrati za odmev Rooseveltove zunanje politike. Pepper je odgovarjal senatorju Robertu A. Taftu, republikancu iz Ohija, ki je dejal, da je od revizije nevtralnostnega zakona samo eden korak do napovedi vojne Nemčiji.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročniki na Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inosemito \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarobnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (October 31, 1941), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Glasovi iz naselbin

Zahvala in kritika

Ambridge, Pa.—Mi Slovenci imamo jako slabo navado. Vedno vabimo prijatelje petja na naše koncerte in prireditve, da bi se pa zahvalili za njih požrtvovalnost in njih podporo, pa molčimo. Pa to ni lepo od nas. To pot se vam pa odbor in pevi Rožmarina iskreno zahvalimo, ker ste se v tolikem številu udeležili našega koncerta.

Prva hvala gre pevskemu zboru Bledu iz Libraryja, ki so se odzvali našemu vabilu in nam in vam zapeli krasne pesmi. Isti hvala gre vsem Slovincem in ljubiteljem petja iz Ambridge, Sheffielda, Alliquippe, Warren, Sharona, Clintona, Barbertona in vsem, kateri ste nas posetili ta večer. Upamo, da nas iznenadite tudi aprila v High School Auditoriumu. Vem, da ste že vsi slišali tenorista Toneta Šublja in njegov prijeten glas. Na našem koncertu ga boste zopet lahko slišali. Bomo že še oglašali, da ne boste pozabili.

Sedaj pride na vrsto pa naš urednik. Ne vem kaj je z njim, da je tako nepopoln, ako ravno je bil toliko kritiziran na konvenciji. On tako rad izpusti ali pa drugače obrne besede v dopisu, da ima dopis popolnoma drugačen pomen. Mogoče se bo za naprej pobiljšal pa mu bo vse odpuščeno.

Konvencija je tudi minula. Ali je kaj dobrega napravila za stare člane? Popolnoma nič, še slabše je naredila za nje. Na primer, član je pri društvu 30 let in ni prejel še en cent bolniške podpore in zavarovan je 20 let za \$2 bolniške podpore. Koliko je že on plačal v sklad v dvajsetih letih. Do sedaj je bil upravičen do \$2 podpore za 6 mesecev, od novega leta naprej pa samo 2 meseca polne podpore na leto. Ali je sploh vredno biti v podpornem društvu? Člani se starajo in nam ne bo mogoče to breme nositi. Zakaj je sploh bila ta konvencija, ki ni napravila nič drugega za članstvo kot pretirane plače delegatov. To so lahko sami odglasovali, za stare onemogle člane pa niso mogli nič ukreniti, ampak bodo natiskali glasovnice in jih razposiljali na društva, da člani glasujejo in bodo izkoristili blagajno. Zakaj imamo potem konvencije?

Mary Rosenberger, 33.

Pripomba uredništva: Urednik je zopet prisiljen biti "nepopoln", toda bo v "pripombi" namesto v dopisu. Po sedanjih pravilih je član, zavarovan v dvadrolarskem skladu, upravičen, če mu njegova rezerva dopušča, do 120 dni "cele" bolniške podpore na leto—na šest mesecev—po novih pravilih pa bo ta podpora znašala—po polovici—do 90 dni, ne pa dva meseca, kot pravite vi.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O.—Društvo ABZ na Blainu je imelo vinski trgatve 11. okt. z velike udeležbo. Mladina iz Bridgeporta je bila zelo dobro zastopana. Ker pišem ta dopis dan pred našo priredbo, na kateri bomo praznovali 37-letnico društva 13 SNPJ,

se moram zahvaliti omenjenemu društvu na Blainu, ker so premetili svoj datum. Prvotno so namreč določili isti datum za svojo priredbo kot naše društvo za svojo, toda ko so izvedeli to, so svojo vinsko trgatve premetili na dva tedna prej.

Kot so govorili, se jih dosti z Blaina udeležiti tudi naše priredbe. Na Blainu je potrebno, da se pionirji zopet zavzamejo za društvo 333 SNPJ in ga ožive. Da ste zmožni kaj takega, ste pokazali na prireditvi društva ABZ 11. okt. Bridgeport bo šel vam na roko kolikor je v naših močeh. Naj živi društvo 333, ki ima svojo lično dvorano, katera odgovarja vsem vašim potrebam. Yes, tudi vi ste zmožni stvari vršiti kot kdo drugi. Torej le naprej za vaše društvo SNPJ, hr. Smrdel, Ilovcar, La-portnik, Vitez, Zupančič in drugi. Ne ozirajte se na ovire.

Dne 15. okt. so dobili pri mladima zakoncem L. Suštarščič in prvorojenku. Mati je članica društva 13 in tako bo postala tudi hčerka članica mladinskega oddelka.

Veliko se poroča o jubilejih raznih društev in kulturnih organizacij. Zelo pomenljiv jubilej bo na Zahvalni dan, 20. nov., v Clevelandu, kjer bo soc. zbor Zarja obhajal svojo 25-letnico. Kdo bi mogoče rekel, da 25 let ni dolga doba, ampak za delavsko kulturno organizacijo kot je Zarja je to triumf. Skozi koliko poteškočo mora iti taka organizacija, ako se hoče vzdržati finančno in načelno. Zopet bi kdo mogoče rekel, da v metropoli to ni težko, ker je dosti dobrega materiala. Seveda ga je, ampak je tudi veliko vsakovrstnih organizacij, ki jim obljublajo vse razen delavske zavesti, v kateri se Zarja udejstvuje vseh 25 let svojega obstanka.

Ko je Zarja posetila Bridgeport in sodelovala lani in letos na majski proslavi kluba Naprej 11 JSZ, so si njeni pevci in pevke, čeprav so bili po številu bolj majhni, osvojili naše posetnike, napravili dober vtis, pridobili mnogo prijateljev in pomagali Napreju do dobrega uspeha. Seveda ves zbor, bi sploh ne mogli dati na naš oder, ker jih je menda do 60 po številu. Imajo dosti mladih moči, in ti fantje in dekleta so tako ljudni, da so se tukaj takoj priljubili kakor bi se z njimi že leta poznali in občevali skupaj. In tega se pričue pri taki kulturni organizaciji kot je Zarja. Zeto v imenu zavednega delavstva iz teh krajev čestitam Zarji še na mnoga leta! Naj odmeva delavska pesem iz vaših vrst tudi v bodoče kakor je v preteklosti.

Pri Zarji so tudi "Jimmy Higgins", ki delajo za SNPJ, kot za interese delavstva. Ampak njih imena so skrita, niso znana v javnosti, toda oni delajo naprej in naprej. Njih veselje in zadovoljstvo je v uspehih. In te dosežejo, čeprav morajo iti preko največjih ovir, ki so jim bile že večkrat postavljene, toda jih niso razočarale ali jih odvrnile od njih cilja. Zato pa Zarja s svojimi "Jimmy Higgins" zavzema častno mesto na delavskem kulturnem polju v metropoli.

Kot sem videl v Prosveti, je

odbor slovenske sekcije JPO imel sejo 16. okt. v glavnem uradu SNPJ. Poročano je bilo, da so precej prijeli patra Zakrajška, ki s svojimi mahinacijami dela ovirajo organizacijo. To ni nič novega, kaj takega je bilo pričakovati.

Kot je bilo poročano, je bil na omenjeni seji navzoč tudi jugoslovanski minister Franc Snoy, ki je moj sorodnik, o čemer pa nisem vedel do zadnje konvencije, ko so mi ga predstavili. Očeta obeli prihajati iz iste hiše, a sta se že v mladih letih razkropila po svetu. Jaz o tem nisem nič vedel, ker sta mi oče in mati umrli v petih tednih oba, ko mi je bilo tri leta. Ko sem prišel v Ameriko, mi je bilo pa 16 let. Na tej seji je bil navzoč tudi dr. Boris Furlan, profesor ljubljanske univerze.

Kar je bilo važnega na tej seji, je to, da sta oba, minister Snoy in dr. Furlan, priporočala odboru, naj v bodoče tudi politično deluje za osvoboditev Jugoslavije in kakšna naj bi bila po vojni. To bi moralo biti sprejeto v program taktik, ki je JPO organiziral, da bi ljudstvo vedelo, da pomaga narodu, ki ga tlačita diktatura, do svobode in demokracije. S tako akcijo bi JPO dobil tudi boljši ugled in tudi bi bila izostala tista kritika, ki se je slišala zadnje čase, kajti ljudje v tej deželi vendar znajo tudi malo misliti. In ako hoče delovati za kak uspeh, moraš tudi imeti program ali cilje.

Br. Molek piše v Prosveti 22. oktobra o resoluciji, ki je bila sprejeta na konvenciji SNPJ glede bodoče forme Jugoslavije. "On sugestira, da je ta resolucija že začetek in podlaga program za tako akcijo, seveda se lahko še izboljša. Vprašanje je, če se tudi druge organizacije v JPO strinjajo z jedrom omenjene resolucije. Bilo bi zelo čudno, če bi se ne. Saj je vendar dolžnost nas vseh, da delujemo za svobodo in demokracijo naših trpinov. Dolžnost tega odbora je, da se zedinijo in izda proglas. In čim prej stori to, toliko boljše bo za javnost in za povečanje aktivnosti JPO. SNPJ je bila vedno na braniku človeških pravih in svobode. To bo delala tudi v bodoče, ker v to nas silijo njeni principi in načela, a to je tudi naša dolžnost kot članov demokratične organizacije.

Kot vidimo, je hr. Molek po konvenciji ostal na počitnicah v Pennsylvaniji. Ampak namesto da bi se kam skril in res počival, ga vidimo, kako lazi po hribovitih naselbinah okrog Johnstowna in drugod za važnimi dogodki, katere zdaj opisuje v svojih člankih. Ja, še ne vemo, kaj imamo v osebi hr. Molka: resnega delavskega usmerjenega urednika, ki bi ga danes nikdo ne nadomestil.

Tone Zornik je pravilno komentiral opazko dr. Archa, ki je izjavil na konvenciji, da bo gledal, da SNPJ postane boljše kot je bila v preteklosti. Kako neki? To bi tudi jaz rad vedel.

Joseph Snoy, 13.

Vinska trgatve Vjolice

Milwaukee.—To je zadnje vabilo vsem Milwaukeečanom in Westallčanom na vinsko trgatve, katero priredi društvo Vjolice 747 SNPJ skupno s krožkom št. 18 v soboto zvečer, 1. nov., v dvorani Harmony na 939 S. 6. st. Vabljeni so vsa društva, vsi rojaki in prijatelji. Začetek ob 7. zvečer. Za ples bo igrala Bashelnova godba. Na svidenje!

Wm. Clarina.

Novice in drugo

Hoek Springs, Wyo.—Naše društvo Trdnjava 10 SNPJ je zopet izgubilo članico Josephino Kotar, ki je umrla 17. oktobra za srčno napako. Ona je že več let bolela. Zapuščala starše, brata in sestro. Blag ji spomin!

Z delom gre tukaj še precej dobro naprej, vreme pa imamo bolj jesensko. Sedaj se pripravljamo za veselico, ki se bo vršila 15. novembra v korist revežev v stari domovini. Kakor vse kaže, bo to velika stvar, ker bodo vsa tukajšnja društva sodelovala in še posebej prispevala, pa tudi marsikaj posameznik bo dal kak dolar. Odbor za zbiranje prispevkov je že izvoljen in prične z nabiranjem kakor hitro dobi listine. Društvo sv. Jožefa je že dalo \$25, dasi je majhno po številu, toda je pa toliko bolj zavetno, kadar gre za pomoč revežem. Začetek je že lep.

Konvencija je končana in tudi zapisnika ni več v Prosveti. Bil je res zanimiv, še noben tak. V njem smo čitali, kako so odbijali, kakar je šlo za pomoč starim članom ali pa radi dvadrolarskega sklada bolniške podpore. Zares lepo: 90 dni dobiš cele bolniške podpore in nekaj več polovične na leto, potem pa lahko odejo grizeš, če te dolgotrajna bolezen prikljene na posteljo. Neki delegat pa je bil še toliko bratski, da je predlagal, da bi v slučaju smrti člana, ki nima sorodnikov, pripadla smrtnina jednoti. Vprašam tega modreža, kdo bo pa zdravnik ali bolnišnično plačal, ako nima član denarja? Zakaj potem še plačevati v smrtninski sklad, če bi kaj takega obveljalo? Res lepo!

Ko je gl. bolniški tajnik poročal, da se dvadrolarski bolniški sklad ne more vzdrževati s tem assessmentom, bi moral vprašati dotične člane, ki plačujejo v ta sklad, kako oni hočejo: ali zvišanje assessmenta, ali znižanje podpore? To bi bilo bolj pravično in demokratično. Člani v engdolarskem skladu bi ne smeli imeti nobenega opraska pri tem, ker to diši po diktaturi. Nekdo je rekel: kar je, to je. Gotov sem, da bi konvencija kakšne druge organizacije ne napravila s starimi člani tako kot je naša 12. redna konvencija.

Za sobotno številko Prosvete je že nekaj kazalo, da jo bomo zopet dobili nazaj. A zopet ne bo nič, čeprav je še dovolj denarja za izdajanje sobotne številke. Potem pa priporočajo: dobite novih članov v društva, dobite novih naročnikov Prosvete. Kako pa, ker je vse nekam slabše kot je bilo. Samo, da milijoni rastejo. Za koga pa?

J. Pintar, 10.

Pripomba uredništva: "Milijoni" bodo potrebni za stare člane: za izplačitev smrtnin. Videti je treba tudi obveznosti jednote do članov, ne pa samo—milijone!

Moje hrepenenje po Ameriki in doživljaji

XI.

West Middlesex, Pa.—Zadnjič sem povedal, kako sem bil ob delo v cinkarni v Pueblu. Tam je delal tudi moj svak Joe Garm, ki pa mu je dim od rude škodil na zdravju. Zdravnik mu svetuje, ako hoče še kaj časa zemlja tlačiti, je bolje, da pusti to delo in gre v boljše podnebje. Pisal je svojemu bratu Jakobu v South Sharon (sedaj Farrell), Pa., če se delo tam dobi, da bi prišel tja. Pride odgovor, da delo se bo že dobilo. Tako se Joe poda z družino v Farrell meseca avgusta 1909.

Ko sem bil ob delo v cinkarni, sem tudi jaz pisal Joevu Garmu kako in kaj in če bi se tam delo dobilo. Odpíše mi, da delo se bolj težko dobi, "posebno za tebe, ker si vaju lahkega dela. Jaz delam kot labor in od rude sem rdeč kot Indijane. Le pri-di, mogoče boš tudi ti tako delo dobil."

Bilo je v začetku februarja 1910, ravno deset let mojega prihoda v Pueblu, ko pokam ropotijo, prodajam in zastoj dajem. Konja sem skušal prodati na "numare", ker pa jih nisem dovolj prodal, sem še tisti denar vrnil, konja pa dal farmarju Franku Heglerju, da bo on kaj zanj dobil, da bova imela vsak polovico. Ker je bil konj prešibak za far-

marško delo, ga ni mogel prodati; pasel se je toliko časa, da se je naveličal, potem so ga pa menda vrane razkavale.

Tako se pripravljamo na odhod v South Sharon, Pa. Daleč je, je pa bliže doma. Rekli so, če tam stopiš na višji hrib, vidiš Ljubljano. Bila je nedelja meseca februarja, ko se naložimo na vlak z ženo in tremi otroki, najmlajši star tri mesece, najstarejši štiri leta. Prej se ustavimo še na Grovu pred dvorano društva sv. Jožefa 7 KSKJ, kjer je bila ravno seja. Vstopim, plačam assessment in zahtevam potni list. Tajnik Peter Čulig pravi, da mi ga pošlje za menoj. Tudi potni list sem plačeval do leta 1921.

Se že peljemo. V Pueblu je bilo tako tople, da smo bili opravljeni letno. V Kansas Cityju se predsedemo, prav tako v Chicagu, kjer smo morali čakati na vlak štiri ure. Tam je bil mraz in sneg je padal. Žena in otroci bi radi tople kave. Stopim v restavracijo, doblim polgalona kave v "picerju", toda sem moral založiti dolar, da ga prinesem nazaj. Končno zapustimo Chicogo, toda čim daj se peljemo tem bolj je padal sneg in tem hujši je bil mraz. Otroci so se prehladili, sitnost velika, pestuj in tolaži, tudi žena je bila vsa iz reda radi dolge vožnje in pestovanja. Kolikor bližje smo Penne, toliko več je snega.

Dva dni in tri noči se vozimo. Proti jutri pravi konduker, da bomo morali kmalu izstopiti in iti na drug vlak, ki nas popelje v South Sharon. Nam naroči naj se pripravimo, on pa nas bo obvestil. Mi smo zadremali in menda tudi konduker. Ko smo že v predmestju Pittsburgha pride konduker in se začudi, kaj smo še tukaj. Morali bi že davno izstopiti. Bila je njegova krivda. Pravi nam, da nam bo preiskrbel drug vlak, da gremo na zaj. Kmalu pride in nam pomaga odnašati na drug vlak, se pogovori z drugim kondukerjem in že se peljemo nazaj. Izstopimo v New Castlu in na drug vlak. Še eno uro vožnje in smo v South Sharonu.

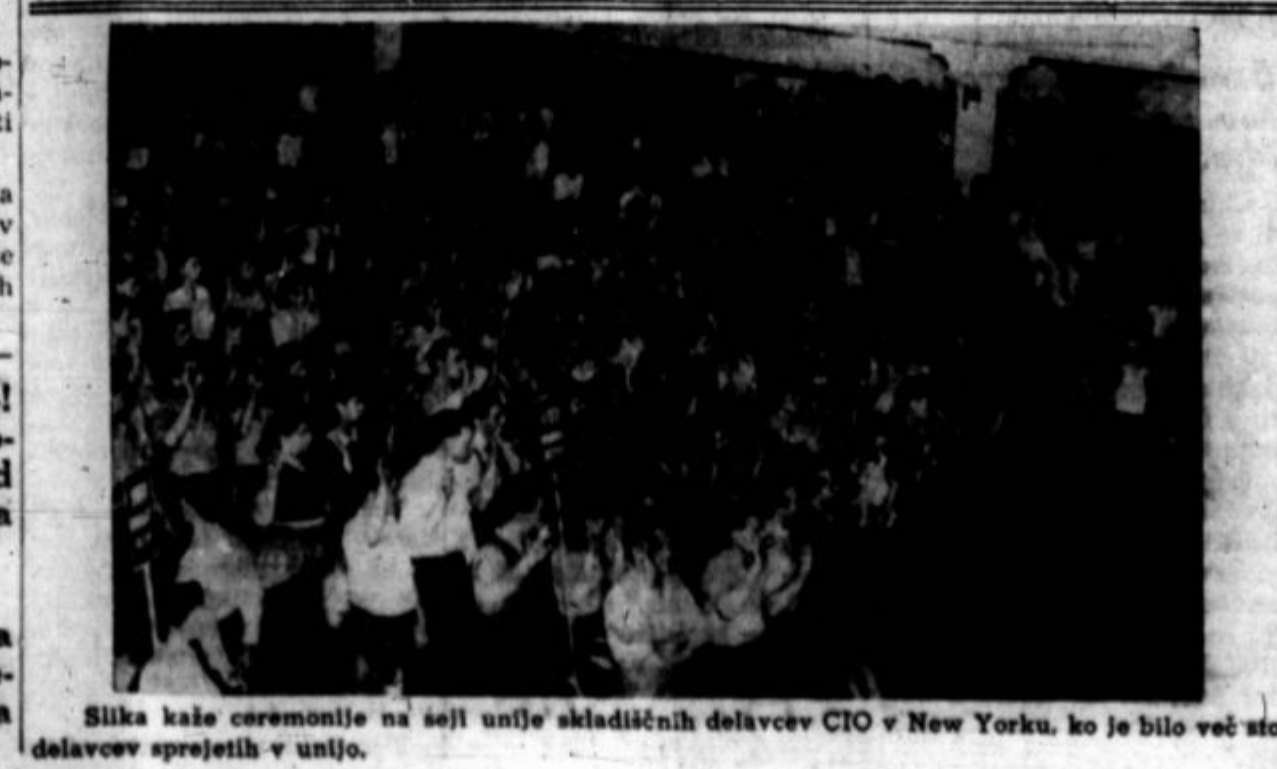
Na postaji nas ni nihče čakal. Spravim prtljago, ženo in otroka v čakalnico, jaz pa ven. Sneg je padal kot za stavko. Kje do bim koga, da ga vprašam; kje je ta in ta naslov? Nobenega ni. Stopim v oblačilni trgovino. Bil je žid, ki je stal z dvema odjemalcema pri kupu hlače. Vprašam, v katero smer nam grem, da pridem na (pokazani naslov). Žid ni vedel. Od kod prihajam? Iz Puebla, Colo. Ta sta dva možka se ozreta. "Ali si Slovenec?" "Ja." "Slišal sem da pride nekdo z družino iz Coloradoa h Garmu. Ali si ti tisti?" "Seveda sem." Tista dva sta bila Jack in Frank Zagar. "Kar nama boš šel." "Ne, imam družino na postaji in rad bi dobil voz, da jih odpeljem h Garmu." "Tudi dobro," pravi Jack, "stopimo h groceristu Packu, ki vodi Garmu. Slovak je, toda bi šel rad in vas odpeljal."

Gremo h Packu in ko mu povemo našo misijo, je takoj konj zapregel v sani in na postaji. Tam žena godrnja, kje sem b tako dolgo. Zebe jih in otroci se mudi na stran, toda na postaji je vse zaklenjeno. Najprej stikimo kufre na sani, po njih pa se posedajo žena in otroci, tudi voznik je nekam čudno visok na polnih saneh. Jaz sem stopil zadaj na sanke. Pet blokov od postaje pravi Pacek: "Smo tu, druga hiša od vogala je. Stopim in pokličem Garmu. Otroke brž v hišo, kovčegov pa ni bilo treba nič dvigati, ker ni bil sneg visok kot so bile sani, kar po snegu smo jih vlekli hišo. Tukaj sem že trideset let, toda toliko snega še nisem videl kot leta 1910.

Bili smo nekaj časa pri Garmu, dasi je bil drenj. Kmalu smo dobili veliko stanovanje, najem, kjer smo potem skupaj živeli z Garmovimi. Kaj pa do lo? Joe Garm je že delal pri American Sheet & Tin Plate Co. Čez kak teden sem ga tudi jaz dobil kot težak. 16 centov na uro, peda vsake 14 dni. Ti ubogi "peda", kako si majhna in kako sem izmučen! Kasneje sem dobil dela od kosa. Trgal sem pleš. Treba je bilo stati na eni noži. (Dajle na 3. strani)

Kri ni voda! Prijatelj se spozna v nesreči! Strašna nesreča je zadela naše ljudi v stari domovini. Pomagajte jim! Prispevajte v sklad slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora!

Kri ni voda! Prišel bo čas, ko bo pomoč nujna in zelo potrebna. Bodimo pripravljeni! Prispevajte v sklad slovenske sekcije Jugoslovanskega pomožnega odbora!

Slika kaže ceremonije na seji unije skladiščnih delavcev CIO v New Yorku, ko je bilo več sto delavcev sprejetih v unijo.

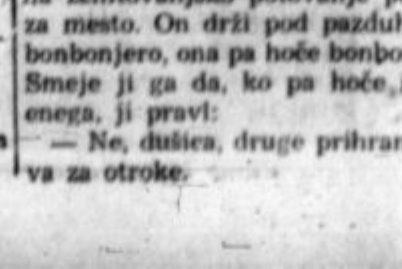
... (UP) — Jugo-
vlada v Londonu je
... , da so črnogor-

Slika kaže zaklonišča, v kateri
pojaviijo japonski letalci.

... se zatekajo prebivalci Cingking

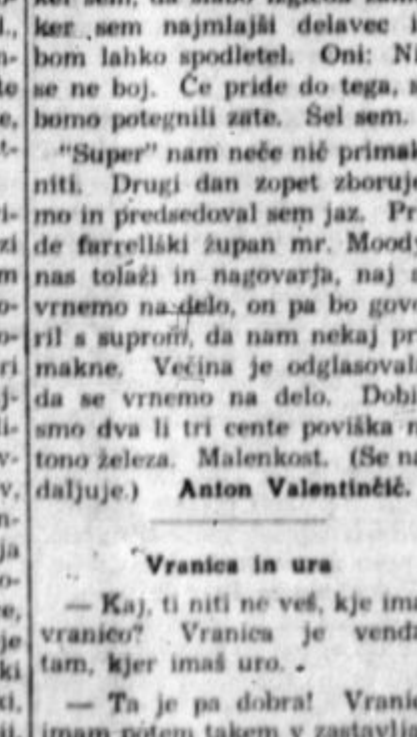
...a. Kitejska, kadar se nad mostom

risča deloma še galiske vrele
dalje vrele v Rumuniji, svo
zaloge ter vse one množine,
jih je zasegla v Češkoslovašk
Poljski, Nizozemski, Belgi
Franciji, Danski in Norveški. I

— Ta je pa dobra! Vranica imam potem takem v zastavlja-
nici.

z- naci.

ZELENI GRADOVI

Ljubzenski roman iz južnoameričkih divjin

Spisal W. H. HUDSON

Prevedel IVAN JONTEZ

(Se nadaljuje.)

Kar is uzrla, je po svoji lepoti presegala vse, kar si videla poprej in vendar si se ustrašila in srce ti je zaklopotalo hitreje; v svojem vznemirjenju si si zaželela, zateči se k onim, od katerih si pričakovala, da ti bodo pojasnili pomen tega pojasa. Zato si želela najti svoje ljudstvo; zato si prišla sem v Riolamo, da bi jih poiskala in ko si spoznala — ko sem ti jaz tako kruto odprla oči — da jih ne boš mogla nikdar najti, si bila prepričana, da bo moralo to čudovito občutje v tvojem srcu ostati večna skrivnost in to je bilo preveč za tvoje ubogo srce. Da nisi tedaj omedlela, bi ti bil povedal, kar ti moram zdaj povedati. Tvoji ljudje, Rima, so izgubljeni; toda jaz sem pri tebi in vem, kakšni občutki te prevevajo, čeprav nimaš besed zanje. Kaj bi z besedami? Saj ti lesketa v očeh, gori na licu in tudi v rokah se čuti. Ali ne vidiš tudi ti tega na mojem obrazu — tega, kar čutim do tebe, te ljubim, ki me tako osreča? Kajti to je ljubezen, Rima — cvet in napev življenja, najljubša stvar pod soncem, opojen čudež, ki združuje najini duši v eno samo.

Izraz njenega obraza in vame uprtih oči mi je povedal, da me je razumela do zadnje besede.

Zdaj, ko je bil zadnji dvom razpršen, sem se brez bojazni sklonil nad njen obraz ter jo začel poljubljati; in ko sem se ji spet zazrl v oči, nisem vedel, kaj je bilo slajše — poljubljati ta nežna usteca ali zreti v te oči in v ta obraz. Tedaj pa se je ona nenadoma vzvela, mi sedla na kolena ter me objela okrog vratu.

"Abel — ali naj te zdaj kličem Abel — vedno?" je začela govoriti, ne da bi me izpustila iz objema. "Ah, zakaj si me pustil iti v Riolamo? In jaz sem hotela! Pa njega sem prislila — deda, ki tamle spi; toda on ne šteje, ampak ti — ti! In ti si slišal mojo zgodbo in vedel, da ni bilo vse skupaj nič! In vse tisto, kar bi bila rada izvedela, je bilo tam — v tebi! Ah, kako je sladko! Toda pred malo časom pa tako bolečina! Ko sem stala na pečini in si ti govoril z menoj in sem jaz vedela, da si ti najbolje poučen, sem se skušala upirati. Nazadnje pa se nisem več mogla upirati: vedela sem, da so vsi mrtvi kakor mati, da sem tekla za privedom s savane. 'Ah, tudi jaz hočem umreti', sem rekla, kajti bolečine nisem mogla več prenašati. In potem, tu v votlini mi je bilo kakor spečemu; in ko sem se zbudila, se v resnici nisem zbudila. Bilo je kakor bi mi jutranja svetloba drla, naj odprem oči in jo pogledam. Prezgoda, draga svetloba; še malo bom počakala, kaj ti prijetno je, ležati tako mirno. Toda svetloba me je dražila kakor poredna mušica in nazadnje sem odprla oči, toda čisto na lahko. Videla sem, da ni bila svetloba jutra, temveč ogenj in da sem bila v tvojem naročju, ne v moji postelji. Tvoje oči so zle, zle v moje. Ampak jaz sem videla tvoje bolje. Tedaj sem se spomnila vsega: kako si mi nekoč rekel, naj ti pogledam v oči. Toliko stvari sem se spomnila — ah, koliko!"

"Koliko stvari si se spomnila, Rima?"

"Poslušaj, Abel, ali si že kdaj ležal vznok v mahu, gledal naravnost v drevo nad seboj in naštel tisoč listov?"

"Ne, najdražja, toliko jih ni mogoče naštet. Ali veš, koliko je tisoč listov?"

"Kaj bi ne vedela! Kadar mi kolibrija zafrfota nad obrazom, brenče kakor čebela, potem pa izgine — v tem kratkem času lahko naštejemo sto majhnih lesketajočih se peres na njegovem vratu. To je samo sto; tisoč je več, desetkrat toliko. Zroč kvišku, naštejemo tisoč listov; potem neham šteti, ker jih je na tisoče

več za prvim tisočem in še tisoče več, tako, da jih ne morem vseh prešteti. Ležec v tvojem naročju in zroč v tvoje oči, mi je bilo prav tako in jaz nisem mogla prešteti vseh stvari, ki sem se jih spomnila."

"Povej mi, Rima, česa se spominjaš?"

"Samo ene stvari zdaj. Ko sem bila otrok v Voi, je bila moja mati pohabljen — to veš. Kadar sva šli ven, proč od vasi, v gozd, je hodila počasi, počasi in potem sedla pod drevo, jaz pa sem tekala okrog in se igrala. In vselej, kadar sem se po tistem vrnila, da me ni videla, sem jo našla blede in objokano — objokano. 'Ah, mati, zakaj plačeš? Ali te boli pohabljen noga?' In nekega dne me je mati vzela v naročje ter mi povedala, zakaj je jokala."

Rima je obmolknila in oči so se ji čudno zasvetile.

"Zakaj je jokala, ljubica?"

"Ah, Abel, ali me boš razumel — končno?" je vzkliknila, nato pa mi začela mrmrati na uho mehke, melodične glasove, ki pa meni niso ničesar povedali. Ko se je spet vzravnila, sem videl v njenih očeh lesk solz in okrog usta otožen nasmešek.

Ubogi otrok! sem vzkliknil sam pri sebi. Še vedno vztraja, da bi jo moral razumeti v njenem nerazumljivem jeziku. Jaz sem jo zgolj žalostno pogledal.

Na njen obraz se je spustil oblak razočaranja in napol proseče je ponovno povzela:

"Glej, zdaj nisva več narazen, jaz skrita v gozdu in ti iščeš mene, temveč skupaj in govoriš o istih stvareh. V tvojem jeziku — tvojem in zdaj mojem. Toda pred tvojim prihodom nisem vedela ničesar, ker sem lahko govorila le z dedom. Nekaj besed vsak dan, vedno iste besede. Če je tvoj jezik moj, mora biti tudi moj jezik tvoj. O, ali ne veš, da je moj boljši?"

"Da, boljši; na žalost pa ne morem upati, da bi kdaj razumel tvojo sladko govorico in še manj, da bi se je kdaj naučil govoriti. Vrabec ne more peti kakor slavec."

Ona je ihtela pritisnil obraz k mojemu vratu. "Nikdar, nikdar!" je otožno šepetala.

Zdaj sem privrkal domel, koliko pomeni znanje moja nezmožnost, razumeti njen tajinstveni jezik — ta popolnejši jezik, ki je bil edini dovolj gibčen, da je lahko izražal njene bliskovite misli in pestrna čustva. Kakor je dobro obvladala moj jezik, sem bil vendar pod vtisom, da zveni v njenih ušesih kot neokretno jecanje. Kakor mi je nekoč odgovorila, ko sem ji rekel, naj govori z menoj španski: "To ni govorica!" In dokler se ne bo mogla pogovarjati z menoj v svojem lastnem jeziku, ki je odseval njeno miselnost, tako dolgo ni bilo pričakovati med nama popolne duhovne združitve, ki si jo je tako strastno želela.

Ko se je polagoma nekoliko pomirila, sem jo začel tolažiti:

"Moja najljubša Rima, tudi mene boli, ker vem, da ne bom mogel nikdar govoriti s teboj na tvoj način; ampak večje ljubezni kot je najina ne bi mogla občutiti in ta ljubezen naju bo osrečala, nepopisno osrečala vzlic temu. Saj se boš sčasoma morda naučila, izražati se popolno v mojem jeziku, ki je tvoj jezik, kakor si sama rekla. Ko bova spet v najinem priljubljenem gozdu in se spet pogovarjala pod tistim košatim drevesom, kjer si se mi skrla med veje in sigala name listje in pokazala, kako si znaš iz pajkovih niti stikati obleko, boš govorila v svoje gladkodonečnem jeziku, nato pa iste besede ponovila po naše. Navsezadnje bo morda prišla do spoznanja, da to le ni tako nemogoče kot se ti zdi zdaj."

(Dalje prihodnjič.)

VRHNJA PLAST

"Še ni prav nič spremenil, odkar je šel v pokoj."

slavu, da je koj po tem višku naklonjenosti gospodična Slavica kakor ljuta kača skočila pokonci, z roko udarila gospoda Krunoslava v lice, vzkliknila, pa ne preveč na glas: "Nesramnost!" in potem pričela ihteti: "Kako si upate kaj takega, kaj pa mislite od mene!"

Krunoslav Batič je bil ves zbeigan. Na eni strani nič kriv in na drugi strani sam v temi z ihtčo deklico — ako kdo pride, kaj si bo mislil! Zdelo se mu je najumestnejše, da gre.

"Gospodična, ako je tako, onda zbogom!" je rekel z razžaljenim glasom in iskal v temi svoj klobuk.

Slavica si je obrisala oči in zahtela še dvakrat skozi nos, potem si je nesla stol sredi sobe pod svetilko, zlezla je na stol, snela cilindar s petrolejke in nejevoljno vzkliknila: "Ah!"

Krunoslav Batič, razdrapanega srce se obotavljajoč pri durih, je vprašal: "Ali kaj želite?" in je bil še vedno užaljen.

Slavica je zamrmrala: "Vžigalice! Pa saj grem že sama ponje —" in je čakala, da ji jih prinese Krunoslav.

Nažgala sta luč in ko je Slavica stopila s stola, je resno pogledala Batiča v oči in rekla: "Jezna sem na vas!"

Krunoslav je odgovoril: "Oprostite, gospodična, jaz —" Ona pa je ponovila: "Jezna!" — Sla je v kot k imenitni mizi, pometla drobtine s prta, vzdihnila in potem vprašala: "Kaj pa boste pili? Pivo je sveže."

In gospod Krunoslav je obesil klobuk in palico na kljuko, naročil vrček piva in sedel na svoj stari prostor.

Slavica mu je prinesla pivo. Potegnil je pošten požirek, obližnil si pene z brk in se odhrnil in ko ga je potem Slavica prijazno, dasi resno vprašala, ali ni dobro, je bilo zopet vse v redu.

"Fino," je rekel in se dotaknil njene roke, ki mu je ni odtegnila, "fino! Bogami, lansko leto sem bil na orožnih vajah v Slavoniji, bogami, če bi imeli tam tako pivo! Pa ga ni bilo dobiti, makar da ste forint ponudili za vrček. Da je bil tam človek in je imel tako pivo na prodaj, ta bi bil delal kupčije: v treh mesecih bi bil bogat in bi

si lahko stavil hišo. — Pa zakaj ne sedete, gospodična Slavica? Tako, prosim lepo! — Da, pivo, fino je in lepo izgleda. Znaite, jaz pijem pivo najraje iz takih nizkih, gladkih vrčkov, iz drugih ne diši tako. Moj otec je takisto vedno pil le iz takih vrčkov — bogami, kako je bil srdit, ako se mu je doneslo pivo v drugačnem vrčku — in moj svak takisto kakor jaz. Lahko rečem, vsa naša obitelj pije iz takih vrčkov. Ali ni to čudno? Onda, ako pride na prisego — moj starejši brat, zgolj on ni pil iz takih vrčkov; toda ta brat je umrl! Kar nas je pa živih od naše obitelji — vsi samo iz takih vrčkov!"

Tako in enako se je gospod Krunoslav Batič, docela potolačen, lepo nedolžno menil z zopet pomirjeno gospodično Slavico, ko v glasnem pogovoru vstopijo gostje — prihajali so od občinske seje.

In zdaj se je tudi hitro izvedelo, kako in kaj. Stvar zaradi sodnije je stala slabo!

Predsednik je bil sicer prav prijazen, celo za dovoljenje je prosil, ali sme med pogovorom kaditi; gori in doli je hodil po pisarni in jim razlagal: "Sodnijo v Muhobor? Mogoče! Toda zdaj? Vprašam vas, kaj pa počne sodnik v Muhoboru, saj ne bo imel nič dela! Te in te občine bi spadale k novi sodnji; dal sem si sestaviti in poročati, koliko dajo te občine posla v pravnih zadevah, v izvršilnih zadevah, v nespornih zadevah. Premalo, vam pravim, daleč premalo! Najmanjša sodnja, kar jih imam pod sabo, ima za polovico več posla, pa še v tej sodnji nimam sodnik kaj opraviti — vsak hip ga vidim v mestu. Še večeraj sem ga videl, čeprav se mi je skril za ogal. — Privoščim vam vse dobro, seveda, ampak po mojih mislih Muhobor zdaj še ni zrel za sodnijo."

Tako so torej po vodi šli vsi lepi upi Muhoborcev! Po vodi je šla sijajna bodočnost Muhobora, vredna sijajne njegove preteklosti in po pravici mu sodeča po izrednih vrlinah kraja in prebivalstva: še predno se je rodila, je zopet zatonila!

Razburjenje, ki so ga prinašali občinski svetovalci s sabo v gostilno, je bilo torej umirjeno; bilo je upravičeno in tem večje, ker ni nihče vedel, ali bi kaj

bilo ukreniti vprico novemu položaju, in tudi občinska seja v tem pogledu ni prinesla nič jasnosti.

"Jej, jej," je rekel dacar, ki je bil nekaj let plesluzil pri orožnikih, "meni se je vedno tako zdelo, da ne bo nič s sodnijo in ljudje niso pravi. Da, v Lučah, tam, tam! V teku enega tedna smo imeli kar tri mrlice, tako so se klali fantini, sakramiš! V nedeljo dopoldne kar pred cerkvijo vprico nas orožnikov so se sprijeli z noži, zvečer se pa sploh ni nihče upal iz hiše drugače kakor z gnojnimi vilami. V Lučah, tam je imela sodnija dela! Dva sodnika, pa kakšen dan oba hkratu na komisiji, toliko je bilo samo ubojev in težkih poškodb! Kaj bo Muhobor! Zaradi par ubitih šip ali par ukradenih češpelj — se mi je koj zdelo — ne bodo ustanavljali sodnije!"

Dacarjeve besede so v živo zadele navzoče Muhoborce — bridke so bile, ali resnične! Sledil je molk.

Slednjič se je dvignil Krunoslav Batič in pristopil k dacarjevi mizi.

"Oprostite, gospodine dacar, jaz ne poznam vseh postav tako dobro, nego jih poznate vi. Jaz sem obrtnik, jaz poznam samo tiste paragrafe, kateri se tičejo mojega obrta. Drugih paragrafov ne poznam, ker jih je preveč. V Beču imajo tiskarno, v oni tiskarni poč in dan tiskajo vedno nove paragrafe — tako mi je pravil gospod, ki je imel v Beču službo pri onih paragrafih. Toliko je paragrafov! Nikdo vseh ne pozna! Zato opro-

Listen to
PALANDECH'S
RADIO BROADCAST
Featuring a Program of
YUGOSLAV FOLK MUSIC
Every Saturday, 1 to 2 P.M.
STATION WHIP
1520 kilocycles (Top of the Dial)

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.
TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vse pojasnila daje vođstvo tiskarne. — Cene zmerno, unijsko delo po

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL.
TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$2.00 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assentmentu \$1.20, jednik se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako član, naročeno na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu. V obnem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnino.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago je
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in.....
2 tednika in..... 2.00	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.00	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in.....	5 tednikov in.....

Za Evropo je..... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnico za list Prosveto vsoto \$

1) Ime..... Čl. družina št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sled. članov moje družine:

2)..... Čl. družina št.....

3)..... Čl. družina št.....

4)..... Čl. družina št.....

5)..... Čl. družina št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Muhoborci

Fr. Milčinski

Peto poglavje

ZAROTA

Odposlanstvo je bilo v mestu in se je ob štirih popoldne vrnilo v Muhobor. Kako je opravilo, se ni dalo izvedeti, mogoče so se držali resno in so bili ne navadno trezni: to ni obetalo nič dobrega. Koj po njihovem povratku se je zbral občinski svet in ta je še sejal.

Mračilo se je.

Gospod Krunoslav Batič je ukazal vajencu, naj pomete in potem zapre brivski salon, poklical je Hedervaryja, Hedervary je kihnil in šla sta na izprehod, počasi in postajajoč, tja proti občinski pisarni — morebiti bo skoraj seje konec in se bo kaj izvedelo. Toda nikogar od mož ni bilo še na pregled.

Šla sta naprej, čez most mimo kapelice sv. Boštjana. — O ti kapelici je šel glas, da pri nji straši: o polnoči prihaja izza kapelice črn dedec, glave nima nič, iz nosu pa mu mahe kislo zelje.

Potem sta zavila v Rožno ulico — Rožna se je imenovala, ker je v nji vedno po čem dišalo, čeprav ne po rožah — in prišla čez spodnjo brv in za cerkvijo ravno ob oglu gostilne pri "Pikaplonici" zopet na trg.

Gospod Krunoslav je mimo oken gredoč seveda pokukal noter in videl gospodično Slavico — alonela je pri oknu, pred seboj na polici je imela list in si z njim kvarila oči.

Gospodu Krunoslavu ni dala vest, da ne bi vstopil.

Hedervary jo je bil že pred njim na lastno odgovornost pobrisal noter in z nosom ob tleh, vživajoč preraznovrstne dišave gostilniških tal, se izgubil po ovinkih v kuhinjo.

Odprl je gospod Krunoslav vrata v gostilno, postal je na pragu in glas mu je razdeval bolesten očitek, ko je izpregovoril: "Gospodična Slavica, nemojte čitati v temi! V temi čitati je zelo kvarno za oči. Meni je to povedal neki doktor, jaz to vem. Vi si pokvarite oči, ako čitate v temi. Nemojte čitati v temi!"

"Oh," je odgovorila Slavica, saj se še dobro vidi."

Gospod Krunoslav je zaprl duri, približal se je in ponovil svoj skrbni opozor: "Gospodična Slavica, nemojte! Prosim vas, kakor se Bog prosi: Nemojte čitati! Meni na ljubo ne!"

"Izborno še vidim," je dražila Slavica ubogega Krunoslava, "glejte, kako gladko še lahko berem!"

Držala je s prstom čez list in hitela brati:

"Ženitvena ponudba. Mlad,

inteligenten trgovec v prijaznem kraju na Dolenjskem..."

Gospodu Krunoslavu je postal čudno pri srcu. Sklonil se je gospodični Slavici čez ramo in pogledal v list. Tačas se je pa zgodilo, da je Slavica hitro pokrila ženitveno ponudbo z roko in rekla: "E!" — kakor bi trenila, obrnila svoje lice proti gospodu Krunoslavu in s svojima ustnima se dotaknila njegovih, skratka — ga poljubila.

Vsaj gospod Krunoslav je do trda prepričan, da se je reč prav tako zgodila in ni drugače.

Seveda čudno je in čudno se je videlo tudi gospodu Kruno-

Philip Murray, predsednik CIO, in njegova tajnica Mercedes Daugherty.